

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวและ ชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นงานวิจัยคุณภาพ กลุ่มผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๔. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมีดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ พระสงฆ์ เจ้าหน้าทีในหน่วยงานองค์กรของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้นำชุมชนผู้นำครอบครัว เยาวชน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ เจ้าหน้าทีในหน่วยงานองค์กรของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้นำชุมชนผู้นำครอบครัว เยาวชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified RandomSampling) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๑

^๑ บุญชม ศรีสะอาด, ระเบียบวิธีวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : กรูสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘ .

(๑) สํารวจเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานองค์กรของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติดในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน ๒๓ คน จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(๒) สํารวจจำนวนพระสงฆ์ในวัด เขตพื้นที่ระดับอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวนประชากร ๒๕ รูป จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(๓) สํารวจเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด มีเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐทั้งหมดจำนวน ๒๓ คน จัดเป็นประชากรทั้งหมด

(๔) สํารวจผู้นำชุมชนตาม อำเภอในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีจำนวนของอำเภอทั้งหมด ๒๐ อำเภอ สํารวจอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้อำเภอที่คัดเลือกเพื่อศึกษาวิจัยทั้งหมด จำนวน ๑๐ อำเภอ จำนวนผู้นำชุมชนทั้งหมด จำนวน ๒๐๐ คน จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๑๓๒ คน

(๕) สํารวจผู้นำชุมชนตามตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๐๓ ตำบล เป็นตำบลในเขตที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจำนวน ๕๐ ตำบล จำนวนประชากรจำนวน ๒๑๐ คน จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๑๓๖ คน

(๖) สํารวจผู้นำครอบครัวจําแนกตามอำเภอในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๐ อำเภอที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน ๒๓๐ คน จึงเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนจำนวน ๑๕๕ คน

(๗) สํารวจผู้นำครอบครัวจําแนกตามตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๒๐๓ ตำบล คัดเลือก ๕๐ ตำบลเฉพาะที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีจำนวนประชากรทั้งหมด ๒๕๐ คน จัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๖๕ คน

(๘) สํารวจประชากรซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนจัดเป็นนักเรียน นักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ตามเขตพื้นที่การศึกษาที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากสถิตินักเรียนในเขตพื้นที่ที่ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีจำนวนทั้งหมด ๕,๐๐๐ จัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๕๓ คน

ตารางที่ ๓.๑
แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภท	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
พระสงฆ์	๒๕	๒๕
เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานระดับ จังหวัด(อุปราชธานี)	๒๓	๒๓
ผู้นำชุมชน ระดับอำเภอ	๒๐๐	๑๓๒
ผู้นำชุมชน ระดับตำบล	๒๑๐	๑๓๖
ประเภท	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้นำครอบครัว ระดับอำเภอ	๒๖๐	๑๕๕
ผู้นำครอบครัว ระดับตำบล	๒๕๐	๑๖๕
เยาวชน	๕,๐๐๐	๓๕๓
รวม	๕๕๕๓	๕๕๓

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ๑. แบบสอบถาม ๒. แบบสำรวจ
รายละเอียดดังนี้

๓.๒.๑ แบบสอบถาม

แบบสอบถามงานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ให้แก่สถาบันครอบครัวและ ชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัด
อุบลราชธานี มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

๓.๒.๑.๑ ศึกษาหลักวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อการรวบรวมข้อมูล จากคู่มือ
เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับนักวิจัย เพื่อทราบหลักการ จุดมุ่งหมาย วิธีการ
สร้างแบบสอบถามชนิดมีโครงสร้าง^๑

^๑บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์คุณ, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร:จามจุรีโปรดักท์,
๒๕๔๖), หน้า ๓๓-๕๔.

๓.๒.๑.๒ ศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อคัดเลือกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด จากพระไตรปิฎก เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้หลักธรรมจากการศึกษาเรียงลำดับคือ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ประกอบด้วย ๕ หมวด ได้แก่ ฃรวาสธรรม ๔ อริยสัจ ๔ อิทธิบาท ๔ อริยมรรค ๘ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย

๓.๒.๑.๓ สร้างแบบสอบถามชนิดมีโครงสร้างตามหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาโดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ ๒ กิจกรรมของผู้ถูกสอบถามที่มีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ศึกษาตามกรอบกิจกรรมของชุมชน เป็นชนิดเลือกตอบ

๓.๒.๒ แบบสำรวจ

แบบสำรวจเรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวและ ชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานี มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

๓.๒.๒.๑ ศึกษาหลักวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อการรวบรวมข้อมูล จากคู่มือเทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับนักวิจัย เพื่อทราบหลักการ จุดมุ่งหมาย วิธีการสร้างแบบสำรวจชนิดมีโครงสร้าง

๓.๒.๒.๒ ศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อคัดเลือกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด จากพระไตรปิฎก เอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้หลักธรรมจากการศึกษาเรียงลำดับคือ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ประกอบด้วย ๕ หลักธรรม ดังนี้ หลักธรรมที่ ๑ ฃรวาสธรรม ๔ หลักธรรมที่ ๒ อริยสัจ ๔ หลักธรรมที่ ๓ อิทธิบาท ๔ หลักธรรมที่ ๔ อริยมรรค ๘ หลักธรรมที่ ๕ ความซื่อสัตย์ หลักธรรมที่ ๖ ความรับผิดชอบ หลักธรรมที่ ๗ ความขยันหมั่นเพียร หลักธรรมที่ ๘ ความมีระเบียบวินัย

๓.๒.๒.๓ ศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติกิรรมการแสดงให้ทราบว่ามีการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในชุมชน

๓.๒.๒.๔ สร้างแบบสำรวจชนิดมีโครงสร้างตามหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษา โดยแบบสำรวจที่สร้างขึ้น เป็นแบบสำรวจพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวและชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานี มีโครงสร้างดังต่อไปนี้

แบบสำรวจที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าสามระดับ โดยกำหนดระดับมาตราส่วนสามระดับเป็น “ปฏิบัติ” “ไม่ปฏิบัติ” “ปฏิบัติน้อย”

ตัวอย่างแบบสอบถาม เรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวและชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองครัว

๑.๑ เพศ

๑.๒ อายุ

๑.๓ การศึกษา

๑.๔ อาชีพ

ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในชุมชนของท่าน มีการจัดตั้งกิจกรรมชุมชนต่อไปนี้หรือไม่ ถ้ามีกิจกรรมใดที่ท่านปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๒.๑ จัดตั้งสมาคมหมู่บ้าน

() มี () ไม่มี

ถ้ามี กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ คือ

() ให้ความร่วมมืออย่างดีกับสมาคมหมู่บ้าน

() ร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมของสมาคมทุกครั้ง

() รับผิดชอบภาระงานที่ได้รับจากสมาคมด้วยความเต็มใจ

() เข้าร่วมประชุมและเห็นด้วยกับเสียงส่วนใหญ่

() ขอมรับระเบียบ กติกา ข้อตกลงของชุมชน

() อื่นๆ

๒.๒ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆของหมู่บ้าน

() มี () ไม่มี

ถ้ามี กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ คือ

() เต็มใจและทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างทันกำหนดเวลา

() ซื่อสัตย์ และรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม

- () ผลประโยชน์ของกลุ่มควรดูแลเป็นคณะกรรมการ
- () มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกในกลุ่ม
- () ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสุจริต
- () อื่นๆ

๒.๓ จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม

- () มี
- () ไม่มี

ถ้ามีกิจกรรมที่ท่านปฏิบัติคือ

- () เชื้อฟุ้งผู้นำกลุ่ม
- () เป็นผู้ร่วมงานที่ดี
- () แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
- () รับฟังความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่
- () มีความพอใจในการประชุมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- () อื่นๆ

ตัวอย่างแบบสำรวจ เรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวและชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. ชื่อผู้ถูกสำรวจ.....
๒. อายุ.....
๓. อาชีพ.....
๔. สถานภาพ.....
๕. รายได้.....

หลักพุทธธรรมที่นำมาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด	การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติน้อย
๑. ยึดถือหลักคำสอนของพุทธศาสนาในการดำรงชีวิต			
๒. รักษาวาจาเสมอไม่ว่าพูดกับผู้ที่ด้อยกว่า ผู้ที่เสมอกัน หรือผู้ที่เหนือกว่าท่าน			
๓. จะปรับปรุงคำพูด หรือ พฤติกรรม เมื่อเห็นว่าไม่สมควร หรือมีคนคัดค้าน			

๔. มักจะฝึกจิตใจของตนเองให้เป็นไปตามความเหมาะสม ๕. ถึงแม้จะมีความต้องการ แต่เมื่อรู้ว่าสิ่งเร้าที่พบเป็นสิ่งที่ไม่ดีท่านจะอบรมและข่มใจตัวเองไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยว ๖. ความยากลำบาก เป็นสิ่งที่ท่านไม่พึงปรารถนา ถึงจะเป็นหนทางพาท่านไปสู่ความสำเร็จก็ตาม ๗. เมื่อถูกตำหนิตีเดียจากคนรอบข้าง ท่านจะต้องหาเหตุผลให้ได้และจะไม่แสดงอาการโกรธให้เป็นที่สังเกต ๘. เคยรับการจ้างวาน แม้จะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็ตาม ๙. เป็นฝ่ายนั่งอยู่ก่อน ท่านจะลูกให้หญิงมีครรภ์ เด็ก และคนชรา นั่งถึงแม้พวกเขาจะมาทีหลังก็ตาม			
---	--	--	--

๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๑. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นตามกรอบการศึกษาวิจัยนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องของภาษา ความครอบคลุมด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม
๒. ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
๓. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีสถานภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง
๔. นำเครื่องมือมาปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบจากการนำเครื่องมือไปใช้รวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำการเก็บข้อมูลร่วมกับคณะผู้วิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวและ ชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานี แก่หน่วยงาน ชุมชน ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเก็บข้อมูลตามกำหนดเวลาที่นัดหมาย
๒. แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มตามจำนวน และสถานที่ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนของการวิจัย
๓. เก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ครบตามจำนวน

๔. คัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป
แบบสำรวจ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
๑. ประชุมชี้แจงผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการสำรวจ
๒. กลุ่มผู้สำรวจนับจำนวนแบบสำรวจตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสำรวจ
๓. กลุ่มผู้สำรวจดำเนินการสำรวจตามขั้นตอนของการสำรวจ
๔. รวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
๕. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ
๕. นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางและข้อสรุปได้ตารางในบทที่ ๔

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ศึกษาการกำหนดขั้นตอนและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ แบบสอบถาม

๑. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแต่ละฉบับ เพื่อนำเอาฉบับเพื่อนำฉบับที่สมบูรณ์ มาตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืน
๒. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลโดยตอนที่ ๑ จัดข้อมูลเป็นกลุ่มแล้วหาจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ตอนที่ ๒ จัดกระทำกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นชนิดเลือกตอบ จัดกระทำข้อมูลเป็นกลุ่ม นำเสนอจำนวน ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๓.๕.๒ แบบสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ บันทึกการ ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ และปฏิบัติน้อย จัดกระทำข้อมูล แล้วหาจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปของตาราง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. นำแบบสำรวจมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแต่ละฉบับ เพื่อนำเอาฉบับเพื่อนำฉบับที่สมบูรณ์ มาตรวจนับจำนวนแบบสำรวจสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืน
๒. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจจะใช้จัดกระทำกับข้อมูลโดย ตอนที่ ๑ จัดข้อมูลเป็นกลุ่มแล้วหาจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ตอนที่ ๒ จัดกระทำกับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ จัดกระทำข้อมูลเป็นกลุ่ม นำเสนอจำนวน ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ บันทึกการ ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ และปฏิบัติ น้อย จัดกระทำข้อมูล แล้วหาจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอ ข้อมูลที่ได้ในรูปของตาราง

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยใช้สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน^๑

^๑บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, สถิติที่ใช้ในการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๖), หน้า ๓๐๑.